

Våldsutsatta kvinnor

Stockholms stift, Svenska Kyrkan, har i likhet med alla andra stift två personer utsedda vilkas uppgift det är att fungera som stöd åt drabbade av sexuella övergrepp i kyrkliga miljöer. Uppgiften att för Stockholms stifts del kommentera Handlingsprogrammet för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor har anförtrotts oss.

Eftersom medarbetare i Stockholms stift, företrädesvis inom sjukhuskyrkan, är nära knutna till Stockholms Läns Landstings verksamhet ser vi med tillfredsställelse att det handlingsprogram som nu är på remiss, har kommit till stånd. Vi noterar dock att sjukhuskyrkan, som omfattar ett 60-tal medarbetare i stiftet varav fem större team vid de fem största slutenvårdsenheterna, inte har upptagits som en självklar samarbetspartner. Stockholms Stifts själavårdare, företrädesvis präster och diakoner inom församlingar och institutioner, främst sjukhuskyrkan, har sedan länge kompetens och erfarenhet att möta människor, såväl män som kvinnor, i kris efter att ha drabbats av våld och övergrepp.

De båda stödpersonerna i varje stift ingår i en organisation som startade på biskopsmötets initiativ, som innefattar en manlig och en kvinnlig stödperson i varje stift, som nu är inne på sitt åttonde år och där utbildning i frågor kring övergrepp har skett två gånger om året. Speciellt intresse har ägnats tillitssituationer där den drabbade stått i någon form av beroende/tillitsförhållande till förövaren i dennes egenskap av t.ex. själavårdare, ungdomsledare etc, en situation som mycket liknar den som föreligger i landstingets vårduppdrag, såväl i slutet som öppen vård.

Från Sveriges Kristna Råd har sammanställts "Ekumeniska riktlinjer vid sexuella övergrepp i kyrkliga miljöer", projektet "Svenska kyrkans själavård för utnyttjade" har bidragit med material, t.ex. "Upprättelsens rum", som behandlar frågor kring utsatthet. I Stockholms stift finns ett "Centrum för själavård och handledning" med spetskompetens i hithörande frågor. Annan institutionssjälavård t.ex. bland studenter, interner eller militärer är van vid att möta våldsdrabbade män och kvinnor. Det är således med en känsla av samhörighet som vi tar del av Landstingets handlingsprogram, "det här känner vi väl igen".

Vi finner att handlingsprogrammet är utformat med noggrannhet och respekt för den helhetssyn på människan som också kyrkan vill förmedla. Speciellt pedagogiskt värdefullt anser vi att greppet med frågerutor (t.ex. s.18) är. Trots att texten är omfattande och här och där upprepar sig, tror vi ändå att det kunde vara värdefullt med ett särskilt stycke om våld i tillitssituationer. Kanske kunde också handlingsprogrammet vinna på att ytterligare något problematisera kring förklaringsmodeller; teorierna såsom de t.ex. presenteras i "Slagen Dam" är ju långt ifrån oemotsagda.

Handlingsprogrammets förslag till omhändertagande är klokt – man må dock minnas att det trauma som kan uppstå i samband med våld och utnyttjande också har existentiella sidor. Kyrkans själavård i allmänhet och sjukhuskyrkans i synnerhet bör därför som sagt var, finnas med i programmet som en självklar resurs.

2005-09-05

Anders Bergkvist
Stiftsdirektor